

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1987/75
KARAR NO : 1987/77

ÖZET: Adli Yargı düzeni içinde yer alan ceza mahkemelerince sıkıyönetimin kaldırılmasından sonra ve rilen ve kesinleşen görevsizlik kararları üzerine, sıkıyönetimin kaldırıldığı bölgedeki, sıkıyönetim askerî mahkemelerine gönderilen davaların 1402 sayılı Kanunun 23. maddesi uyarınca adli yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.
Sanık : Mehmet Ökten ve arkadaşları

O L A Y : Mersin C. Savcılığınca düzenlenen 18.12.1981 günlü, 1981/5048 sayılı iddianame ile; sanıkların, 28.9.1979 günü Abdullah Bağdat adına hayali olarak getirdikleri eşyaları kaçak olarak yurda sokmak istedikleri, böylece toplu kaçakçılık suçunu işledikleri ileri sürülerek eylemlerine uyan 1918 sayılı Kanunun değişik 1., 15., 27/2., 47., 58. maddelerine göre cezalandırılmaları istemiyle kamu davası açılmıştır.

Mersin 2. Ağır Ceza Mahkemesi; 27.2.1985 gününde, 1984/202-1985/28 sayılı ile; sanıklar hakkındaki işbu kamu davası ile Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 4 Nolu Askerî Mahkemesi'nin 1983/22 esasında kayıtlı dava dosyasında aynı suçtan sanıklar Mehmet Taner ve arkadaşlarının yargılanmalarının yapıldığı, sanıklar hakkındaki işbu kamu davası ile fiili ve şahsi bağlantı nedeniyle mahkemelerinin 1984/202 esasına kayıtlı işbu davaya Sıkıyönetim 4 Nolu Askerî Mahkemesi'nde bakılıp bakılmıyacağı konusunda sıkıyönetim komutanlığından görüş alındığı ve dosyanın görevsizlik kararına bağlanarak gönderilmesinin istendiği ve bu durumda davaya askerî yargı yerinde bakılacağına anlaşıldığı gerekçesiyle, mahkemelerinin görevsizliğine ve sanıkların sevk maddeleri uyarınca yargılanmaları için dosyanın görevli mahkemeye intikal ettirilmek üzere Sıkıyönetim Komutanlığına gönderilmesi için Mersin C. Savcılığına tevdiine karar vermiştir. Anılan karar Yargıtay 7. Ceza Dairesi'nin 6.11.1986 günlü, 5818-11499 sayılı ilâma ile onanarak 6.11.1986 tarihinde kesinleşmiştir.

Ankara 4. Nolu Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi; 22.1.1987 gününde, 1986/18, 1987/2 sayılı ile; mahkemelerinin 1983/22 esasına kayıtlı sanık Mehmet Taner ve arkadaşları ile ilgili dava dosyasının 22.1.1985 günlü, 1983/22, 1985/6 sayılı görevsizlik kararı ile Mersin Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderildiği ve dosyanın Mersin 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 1985/130 esasa kayıtlı bulunduğu, bu itibarla adli yargı yerinin kararında belirtilenin aksine, bu dava dosyası ile daha önce mahkemelerinde kayıtlı 1982/22 sayılı dosya arasında herhangi bir irtibatın kalmadığı, öte yandan Mersin 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nce görevsizlik kararının verildiği tarih 27.2.1985 olmakla beraber bu kararın Yargıtay'ca onanması ve kesinleşmesinin 6.11.1986 tarihinde olduğu, yani görevsizlik kararının Ankara'da sıkıyö-

netimin kaldırıldığı 19.7.1985 tarihinden sonra kesinleştiği, görevsizlik kararları iddianamenin tüm sonuçlarını doğuracağından, dayısıyla görevsizlik kararı ile mahkemelerine kamu davası açılmış sayılacağından, 1402 sayılı Kanunun 23. maddesine göre ise, sıkıyönetimin kaldırılmasından sonra sıkıyönetim mahkemelerine yeni dava açılması mümkün bulunmadığından ve sıkıyönetimin kaldırılması halinde sıkıyönetim askerî mahkemelerinin sadece görülmekte bulunan davalar sonuçlandırılincaya kadar görev ve yetkilerinin devam edeceğinden görevsizlik kararının verilmiş tarihinin değil, kesinleşmesinin de, sıkıyönetimin kaldırılmasından önceki tarihte olması gerektiği, oysa sözü geçen görevsizlik kararının sıkıyönetimin kaldırıldığı tarihten sonra kesinleştiği gerekçesiyle mahkemelerinin görevsizliğine karar vermiş ve bu kararda Askerî Yargıtay 3. Dairesi'nin 21.4.1987 günlü, 1987/232-214 sayılı kararı ile onanarak kesinleşmiştir.

Böylece, adli ve askerî yargı yerlerince verilen ve kesinleşen görevsizlik kararları nedeniyle 2247 sayılı Kanunun 14. maddesinde belirtilen olumsuz görev uyumsuzluğu doğmuş, ve dosya Diyarbakır Sıkıyönetim Askerî Savcılığı'nın 9.7.1987 günlü, 1987/936 sayılı yazısı ekinde Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Selahattin Metin'in Başkanlığı'nda, Adnan Hamzaoğulları, Uzel Kızılkılıç, Casim Yılmaz, Yavuz Tahsin Özgen, Önder Ayhan ve Erkan Başeren'in katılmaları ile yaptığı 28.9.1987 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Tetkik Hakimi M. İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler, okunduktan; toplantıya Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Bekir Mavioğlu ile Askerî Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Ferhat Ferhanoğlu'nun adli yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Suç; 28.9.1979 gününde Mersin İlinde işlenmiş, ancak bu ilde sıkıyönetim 19.3.1985 gününde ve davanın görüldüğü Ankara 4 Nolu Sıkıyönetim Askerî Mahkemesinin kurulu bulunduğu Ankara ilinde ise, 19.7.1985 tarihinde kaldırılmış bulunduğu görevli yargı yerinin belirlenmesinde 1402 sayılı Kanunun 23. maddesinin öncelikle incelenmesi gerekmektedir.

Anılan madde de aynen "sıkıyönetimin kaldırılması durumunda sıkıyönetim askerî mahkemelerinde görülmekte bulunan davalar sonuçlandırılincaya kadar bu mahkemelerin görev ve yetkileri devam eder.....kamu davası açılmamış dosyalar..... durumlarına, mahiyetlerine ve kanun hükümlerine göre görevli ve yetkili merciiilere gönderilir." hükmü yer almaktadır.

Burada önemli olan ve açıklığa kavuşturulması gereken husus; sözkonusu maddenin 1. fıkrasında yer alan ve görevi düzenleme bakımından sıkıyönetimin kaldırılması hali için değişik bir kural getiren "sıkıyönetim mahkemelerinde görülmekte olan davalar" deyimidir. 1402 sayılı Kanunun 1. ve 3. fıkraları birlikte değerlendirildiğinde, kanun koyucu tarafından sıkıyönetim askerî mahkemelerine açılmış bulunan davaların sıkıyönetimin kaldırılması halinde dahi bu mahkemelerce

görülmektedir. Sonuçlandırılmasının öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Gerek CMUK.nun gerekse 353 sayılı Kanunun ilgili hükümlerine göre; kamu davası yöntemine uygun olarak düzenlenmiş bir iddianame ile açılacağı gibi, değişik yargı düzeni içinde yer alan ceza mahkemelerinin görevsizlik kararı ile de açılabilir. Öğretide kabul edildiği gibi, duruşmada verilen görevsizlik kararı son soruşturmanın açılması anlamına gelmektedir. Bu nedenle ceza mahkemelerince verilen görevsizlik kararlarının; son soruşturmanın açılmasına ilişkin bir kararın bütün sonuçlarını doğurması; görevli görülen diğer ceza mahkemesinde iddianame ile kamu davası açılması olanağı sağlaması, aynı şartlara tabi olması ise; bu mahkemede iddianame yerine geçmesidir. Böyle olunca görevsizlik kararı ile dosya kendisine gelen bir ceza mahkemesinin iddianame ile kendisine kamu davası açılmış gibi duruşma yaparak davayı sonuçlandırması gerekir. Ancak ayrı yargı düzeni içinde yer alan ceza mahkemelerince verilen görevsizlik kararlarının iddianamenin bütün sonuçlarını meydana getirerek aynı şartlara tabi olması, bu görevsizlik kararının kesinleşmesi ile mümkündür.

Bu açıklamalar karşısında adli yargı yeri ceza mahkemelerince verilen görevsizlik kararları ile, sıkıyönetimin kaldırıldığı bölgedeki sıkıyönetim askerî mahkemelerine gönderilen dava dosyalarında 1402 sayılı Yasa'nın 23/1. maddesinde belirtildiği biçimde görülmekte olan bir dava bulunduğunun kabul edilebilmesi için görevsizlik kararının sıkıyönetimin kaldırılış tarihinden önce kesinleşmiş olması gerekir. Aksi bir düşünceyi adı geçen maddenin 3. fıkrasında öngörülen ve sıkıyönetim askerî savcısına dahi sıkıyönetimin kaldırılmasından sonra bu mahkemede kamu davası açma yetkisi tanımayan kuralla bağdaştırma olanağı yoktur.

İnceleme konusu olayda adli yargı yeri olan Mersin 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kesinleştiği 6.11.1986 gününden çok önce, gerek suçun işlendiği Mersin ilinde, gerek davanın görüldüğü 4 Nolu Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi'nin kurulu bulunduğu Ankara ilinde 19.7.1985 gününde sıkıyönetim kaldırılmış olduğundan, sıkıyönetimin kaldırılış tarihinden sonra kesinleşen görevsizlik kararına konu suç için Ankara 4 Nolu Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi'nde 1402 sayılı Kanunun 23/1. maddesinde öngörüldüğü biçimde görülmekte olan bir davanın bulunduğunun kabul edilemeyeceği açıktır.

Açıklanan nedenlerle davada adli yargı yeri görevli olduğundan Mersin 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 27.2.1985 günlü, 1984/202-1985/28 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmiştir.

.... /

SONUÇ: Anlaşmazlığın, niteliğine göre Adli Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle Mersin 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 27.2.1985 günlü, 1984/202-1985/28 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 28.9.1987 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Selahattin Metin

Üye
Adnan Hamzaoğulları

Üye
Uzel Kızılkılıç

Üye
Casim Yılmaz

Üye
Y. Tahsin Özgen

Üye
Önder Ayhan

Üye
Erkan Başeren